

τοῦ Whitehead ἔλη ἡ Εὐρωπαϊκὴ Φιλοσοφία δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο παρὰ μιὰ σειρὰ ἀπὸ σχόλια στὴ φιλοσοφία τοῦ Πλάτωνος.

γ'. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ.

Τὸ γενικὸ συμπέρασμα τῆς ἱστορικῆς ἐπισκόπησης τῶν θεωριῶν τῆς Φιλοσοφίας ἀπάνω στὸ πρόβλημα τῆς Ζωῆς, τόσο στὸν Ἀρχαῖο, ὅσο καὶ στὸ Νεώτερο Κόσμο, εἶναι τὸ συμπέρασμα, πὼς τὸ ἀπόλυτο, ἀπειρο κι' αἰώνιο Ὄν εἶναι ζωὴ καὶ μόνο ζωὴ. Ἡ Ζωὴ εἶναι ἡ πρώτη ἀρχὴ τοῦ Σύμπαντος, ἡ ἀπόλυτη Πραγματικότητα, ἡ ἀπόλυτη Ἀλήθεια. Στὰ μάτια τῶν μεγαλύτερων φιλοσόφων ὅλου τοῦ Κόσμου (Θαλῆ, Ἀναξίμαντρον, Ἡρακλείτου, Ἐμπεδοκλῆ, Πλάτωνος, Ἀριστοτέλη, Πλωτίνου, Leibniz, Kant, Fichte, Schelling, Hegel, Bergson) πρώτη ἀρχὴ τοῦ Σύμπαντος εἶναι ἡ Ψυχὴ. Ἡ Ψυχὴ, ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος, ἀπὸ τοὺς περισσότερους καὶ μεγαλύτερους φιλοσόφους τῆς Παγκόσμιας Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας ταυτίζεται ἀπόλυτα μὲ τὴ Ζωή, εἶναι ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ μὲ τὴ Ζωή, κι' ἐνορᾶται ὡς δύναμη Ζωῆς. Δύναμη αὐτοκινησίας καὶ ἀεικινησίας, αὐτενεργείας καὶ αὐτοδημιουργίας.

Σὲ ἀπόλυτη τώρα ἀρμονία μὲ τὶς θεωρίες τῆς Φιλοσοφίας ἀπάνω στὸ πρόβλημα τῆς Ζωῆς εἶναι καὶ οἱ θεωρίες τῆς θετικῆς Ἐπιστήμης τοῦ 20οῦ αἰῶνα, τόσο τῆς Φυσικῆς, ὅσο καὶ τῆς Βιολογίας. Οἱ θεωρίες τῆς Ἐπιστήμης τῆς ἐποχῆς μας, ἀπάνω στὸ πρόβλημα αὐτό, στηρίζονται στὴ δυναμικὴ κοσμοθεωρία καὶ κοσμοερμηνεία τοῦ Σύμπαντος καὶ δέχονται τὴ θεωρία τῆς ἀπόλυτης ἀλήθειας τῆς δυναμικῆς καὶ ζωϊκῆς φύσης τοῦ ἀπολύτου Ὄντος — ἀπολύτου Πραγματικοῦ. Οἱ θεωρίες αὐτὲς τῆς Ἐπιστήμης πηγάζουν ἀπὸ τὴν κοσμογονικὴ θεωρία τῆς Σχετικότητας τοῦ Einstein καὶ τὴ σχετικὴ θεωρία τοῦ τῆς Ὑλης, ὡς συμπυκνωμένης Ἐνεργείας, καὶ ἀπὸ τὴν ἐπίσης κοσμογονικὴ καὶ κοσμοϊστορικὴ θεωρία τῶν Κβάντων Ἐνεργείας τοῦ Max Planck. Ἡ Ἐπιστήμη τοῦ 20οῦ αἰῶνα φωτίζει μὲ ἀπειρο φῶς τὸ αἰώνιο πρόβλημα τῆς οὐσίας τοῦ ὄντως Ὄντος. Στὴ γενικὴ πνευματικὴ θεώρησή της τοῦ Σύμπαντος συντρίβει τὴν κοσμοθεωρία τοῦ Ὑλισμοῦ, τὴν κοσμοθεωρία τῆς Ὑλης, ὡς δῆθεν μοναδικῆς οὐσίας τοῦ Κόσμου καὶ ἀπόλυτης Πραγματικότητας, τὴ θεωρία ποὺ ἐκυριάρχησε αἰῶνες στὸ πνευματικὸ στερέωμα τῆς Ἀνθρωπότητας, καὶ στὸ θρόνο τῆς Ὑλης ὑψώνει ὡς ρήγισσα τοῦ Σύμπαντος τὴν Ἐνέργεια, δηλαδὴ τὴ Ζωή, τὴν πνευματικὴ στὴν οὐσία της Ζωῆς. Ἡ Ὑλη, στὸ νόημα τῆς κοσμοθεωρίας τοῦ Ὑλισμοῦ τῶν περασμένων αἰώνων, στὸ φῶς τῆς Ἐπιστήμης τοῦ 20οῦ αἰῶνα, δὲν ὑπάρχει στὴν πραγματικότητα, δὲν ἔχει καμμιά ἀπολύτως ὄντολογικὴ ὑπαρξὴ καὶ πραγματικότητα, ὅπως δεχόταν ὁ Ὑλισμός. Ἡ ἀπόλυτη Πραγματικότητα, σύμφωνα μὲ τὶς θεωρίες τῆς Ἐπιστήμης τοῦ αἰῶνα μας, εἶναι ἡ Δύναμη, ἡ δημιουργικὴ Δύναμη — Ἐνέργεια, ἡ πνευματικὴ στὴν ἀληθινὴ οὐσία της δημιουργικὴ Ζωή. Ἡ δημιουργικὴ Ζωὴ εἶναι στὴν οὐσία της δημιουργικὴ Ἐνέργεια (Ἀυτενέργεια), Δημιουργικὴ Ἐλευθερία. Καὶ ὡς δημιουργικὴ

Ἐλευθερία ἢ Ζωὴ εἶναι ἀπόλυτα ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν Ὑλῃ. Ἡ Ὑλῃ εἶναι μόνο μιὰ μεταβατική στιγμή μέσα στὴν αἰωνιότητα τοῦ ἀπείρου ὄντος. Μόνο μιὰ στιγμιαία καὶ φευγαλέα συγκεκριμένη μορφή τῆς ἀπόλυτης Πραγματικότητας, τῆς δυναμικῆς καὶ ἀεικίνητης δημιουργικῆς Ἐνεργείας — Ζωῆς. Μιὰ στιγμή τῆς Ἐνεργείας — Ζωῆς, ἢ συμπυκνωμένη Ἐνέργεια. Τὸ ἀπόλυτο ὄν, σὲ στασιμότητα, ἀκίνησια, νέκρωση. Τὸ νεκρωμένο ὄν. Ἡ Ὑλῃ, ὡς τὸ νεκρωμένο ὄν, εἶναι μόνο μιὰ ἀφαίρεση τοῦ Ἀνθρώπινου Νοῦ καὶ δὲν ἔχει καμμιά ἀπολύτως σχέση μὲ τὴν ἀπόλυτη Πραγματικότητα. Στὴν ἀπόλυτη πραγματικότητα ἡ Ὑλῃ δὲν ὑπάρχει ἀπολύτως πουθενὰ μέσα στὸ ἀπόλυτο καὶ ἀπειρο κι' αἰώνιο ὄν. Τὸ ἀπόλυτο ὄν, ἢ ἀπόλυτη Πραγματικότητα, εἶναι ἀδιάκοπη καὶ ἀκατάπαυτη, ἀναρχη καὶ ἀτέλειωτη, ἀπειρη δύναμη ἀέναντος κίνησης, μετατροπῆς, μετουσίωσης, μεταστοιχείωσης, μεταμόρφωσης, δημιουργίας, δημιουργικῆς ἀλλαγῆς κι' ἐξέλιξης. Ἀπειρη σειρά ἐναλασσόμενων καὶ διαδοχικῶν δυναμικῶν καταστάσεων.

Τὸ αἰώνιο μυστικὸ ὄν τῶν μυστικῶν τοῦ ἀπολύτου ὄντος, τῆς ἀπόλυτης Πραγματικότητας, τῆς Ζωῆς — Δημιουργίας, μ' ἓνα λόγο τοῦ Σύμπαντος, στὰ μάτια τοῦ στοχαστῆ τῶν στοχασμῶν αὐτῶν, βρῖσκεται στὴν πιὸ βαθειὰ καὶ συνάμα πιὸ ὑψηλὴ θεωρία τῆς Ἐπιστήμης τοῦ 20οῦ αἰῶνα, τῆς θεωρίας ποὺ ἀσπάζονται ὁμόθυμα καὶ ὁμόφωνα ὅλα τὰ μεγαλύτερα πνεύματα τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Φιλοσοφίας τοῦ αἰῶνα μας κι' ἐπικρατεῖ ἀπόλυτα καὶ γενικὰ σ' ὅλο τὸν πνευματικὸ κόσμον ὅλης τῆς Ἀνθρωπότητας τῆς ἐποχῆς μας, τῆς θεωρίας τῶν στάσιμων καὶ μόνιμων καταστάσεων (*états stationnaires, stationär Zustände*), ἀλλὰ καὶ τῶν μὴ στάσιμων καὶ μόνιμων, ἀλλ' ἐναλασσόμενων, ἀσταθῶν καὶ διαδοχικῶν καταστάσεων τοῦ σ' αἰῶνα κίνηση ἀπολύτου ὄντος, ποὺ εἶδαμε πιὸ πάνω στὴν ἀνάπτυξη τῶν θεωριῶν τοῦ W. Heisenberg (σελ. 228).

Οἱ πρώτες καταστάσεις τοῦ ἀπολύτου ὄντος εἶναι οἱ μὴ στάσιμες, οἱ αἰετοεσ κι' αἰώνια μεταβαλλόμενες κι' ἐναλασσόμενες διαδοχικὲς καταστάσεις, δηλαδὴ οἱ καταστάσεις τῆς Ζωῆς — Δημιουργίας. Τὸ ἀπόλυτο ὄν εἶναι ἀπειρο κι' αἰώνιο Γίγνεσθαι, ἀπειρη κι' αἰώνια δημιουργικὴ Ζωή. Οἱ δεύτερες καταστάσεις εἶναι οἱ καταστάσεις τῆς Ὑλῆς, τῆς συμπύκνωσης καὶ τῆς σταθεροποίησης καὶ μονιμοποίησης τῆς Ἐνεργείας, τῆς Ζωῆς, δηλαδὴ τῆς ἀπονέκρωσης τῆς Ζωῆς. Τῆς Ζωῆς, ὅχι ὡς τάσης καὶ δημιουργικῆς ὁρμῆς πρὸς τὰ ἔμπροσθεν καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ ἀνάβασης στὴν κορυφὴ τοῦ Ἀπολύτου, τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἀνακοπῆς τῆς τάσης πρὸς τὰ ὑψηλὰ, ξετεντωμοῦ, ἀναδρομικῆς καὶ παλινδρομικῆς κίνησης («*tension*» καὶ «*détente*», κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ Bergson), μ' ἄλλους λόγους βυθισμοῦ στὴν ἀκίνησια, στὰ τέλματα, στὸ βουρκο, στὰ σκοτάδια, στὸ θάνατο, στὸ μηδέν.

Ἐκεῖνο ποὺ ἔχει, στὰ μάτια μας, πρωταρχικὴ σημασία καὶ ἀπόλυτη ἀξία, ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς γενικῆς καθαρῆς πνευματικῆς θεωρίας τοῦ Κόσμου, ἀπὸ τὴν ὄντολογικὴ ἀποψη, τὴν ἀποψη τῆς Μεταφυσικῆς, εἶναι ἡ ἀπόλυτη ἀλήθεια, τόσο τῆς Φιλοσοφίας, ὅσο καὶ τῆς Ἐπιστήμης, πὼς τὸ αἰώνιο μυστήριον τοῦ ἀπολύτου, ἀπείρου κι' αἰώνιου ὄντος — Πραγματικοῦ, ὅλης

τῆς Δημιουργίας στὴν Αἰωνιότητά της, εἶναι τὸ μυστήριον τῆς Ζωῆς καὶ μόνο τὸ μυστήριον τῆς Ζωῆς: «Ἐν ἀρχῇ ἦν ἡ Ζωὴ καὶ ἡ Ζωὴ ἦν ἡ Θεότης!»

Τὸ ἀπόλυτο, ἀπειρο κι' αἰώνιο ὄν, ἡ ἀπόλυτη ὄντολογικὴ Πραγματικότητα, εἶναι ἡ Ζωὴ καὶ μόνο ἡ Ζωή. Καὶ ἡ ἀπειρη κι' αἰώνια Ζωὴ εἶναι ἀπειρη κι' αἰώνια Δημιουργία. Δημιουργία μὲ δυὸ κινήσεις, μιὰ ἐνεργητικὴ, δημιουργικὴ, προοδευτικὴ, (πρὸς τὰ ἔμπροσ καὶ τὰ ὕψη, πρὸς τὸ ἀπόλυτα Τέλειον καὶ τὴ Θεότητα) κίνηση, καὶ μιὰ ἀντενεργητικὴ, ἀντιδραστικὴ, ἀντιδημιουργικὴ, ἀντιπροοδευτικὴ κίνηση, κίνηση ἀναδρομικὴ καὶ παλινδρομικὴ πρὸς τὰ πίσω, πρὸς τὴν καταστροφή, τὸ Θάνατον, τὸ Μηδέν. Ἡ δευτέρη ὁμοίως κίνηση ξεπερνιέται πάντα ἀπὸ τὴν πρώτη κίνηση, μὲ τὸν πόλεμον καὶ τὴ νίκη, τὸν πόλεμον καὶ τὴ νίκη τῆς Ἀρετῆς (στὸ νόημα τοῦ Κεφαλ. II τοῦ Α' Μέρους), τοῦ Πνεύματος, τῆς Ἐλευθερίας, τῆς Ζωῆς, τῆς ἀληθινῆς Δημιουργίας!

Ἡ δυναμικὴ, ἡ ἐνεργητικὴ καὶ δημιουργικὴ κοσμοθεωρία τοῦ Σύμπαντος, τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Φιλοσοφίας τοῦ 20οῦ αἰῶνα, ἀποκορυφώνεται στοὺς ὑπέροχους λόγους τοῦ ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἐπιστημονικὰ καὶ φιλοσοφικὰ πνεύματα τοῦ αἰῶνα μας ἀστροφυσικοῦ καὶ φιλοσόφου James Jeans: «Ζοῦμα μέσα σὲ ὠκεανὸ κυμάτων» («Μυστηριῶδες Σύμπαν»). Τὸ Σύμπαν εἶναι ἀπειρος κι' αἰώνιος ὠκεανὸς κυμάτων, μὲ ἄλλους λόγους ἀπειρος κι' αἰώνιος ὠκεανὸς Ζωῆς — Δημιουργίας. Ἡ ὕλη, στὰ μάτια τῶν περισσότερων καὶ μεγαλύτερων φιλοσόφων ὄλου τοῦ Κόσμου καὶ ὄλων τῶν αἰώνων, ὅπως ἀναπτύχθηκε στὸ προηγούμενον Κεφάλαιον, εἶναι, στὴν ἀπόλυτη πραγματικότητα, μι' ἀφαίρεση τοῦ Ἀνθρώπινου Πνεύματος, δηλαδὴ ἓνα ὑποκειμενικὸ πλάσμα, ἓνα φάντασμα, ἓνας ἴσκιος ὄνειρου, πλάσμα — φάντασμα — ὄνειρον — σκιάχτρο τοῦ ταραγμένου νοῦ μας καὶ καὶ τῆς κατατρομαγμένης ψυχῆς μας ἀπὸ τὰ τρομερὰ κοσμοοράματά μας μέσα στὶς ἄβυσσες καὶ τὰ σκοτάδια τοῦ Σύμπαντος καὶ τῆς Αἰωνιότητος. Τὰ δράματα — φαντάσματα — εἶδωλα — σκιάχτρα τοῦ ταραγμένου νοῦ μας καὶ τῆς καταβασανισμένης καὶ κατατυραντισμένης ψυχῆς μας εἶναι τὰ πλάσματα καὶ φαντάσματα καὶ σκιάχτρα τῆς Νύχτας τῆς ζωῆς τοῦ Κόσμου. Τὰ στοιχεῖα ὁμοίως τῆς Νύχτας καὶ τοῦ Ζόφου εἶναι τὰ στοιχεῖα τῆς Φαινομενικότητος τῆς Ζωῆς, τῆς θεᾶς τῶν Ἰνδῶν Maya, τῆς «Δόξας» τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων, τῆς γνωσιοθεωρίας τοῦ Ἐμπειρισμοῦ. Τὰ δράματα — φαντάσματα — σκιάχτρα τῶν ἀλυσσοδεμένων αἰώνιων σκλάβων τῆς περίφημης σπηλιᾶς τοῦ Πλάτωνος (Πολιτεία Ζ. 514 Α), τὰ στοιχεῖα μὲ δυὸ λόγια τῆς ὕλης, τοῦ Χρόνου, τοῦ Θανάτου, τοῦ Μηδενός. Πέρα ὁμοίως καὶ ἀπάνω ἀπὸ τὸ βασίλειον τῆς ὕλης καὶ τοῦ Χρόνου καὶ τῶν ἀλυσσίδων τῆς Φαινομενικότητος, τῆς «Δόξας» καὶ τῆς Maya, τῆς φυσικῆς Ἀνάγκης καὶ τοῦ φυσικοῦ Θανάτου — Μηδενός, ὑπάρχει τὸ βασίλειον τῆς ἀπόλυτης Ἀλήθειας, τοῦ ἀπολύτου ὄντος, τοῦ Πνεύματος καὶ τῆς Ἐλευθερίας, τὸ βασίλειον τῆς Ἀθανασίας καὶ τῆς Αἰωνιότητος. Τὸ βασίλειον τῆς Θεότητος, τῆς αἰώνιας Ζωῆς — Δημιουργίας. Τῆς Ζωῆς ὡς πάνσοφης καὶ παντέλειας δημιουργίας τοῦ Θεοῦ.